ולאיזה דבר הוא מברך אחר שנטל ידיו ואומר אשר יצר, ומברך אחר שנטל ידיו ואומר אשר יצר, ומברך אחר שנטל ידיו ואומר אשר יצר, ומ

השמד ורשאין אנו לקדש שמו יתברך בגלוי ברבים, ולכך אינה פותחת בברוך שאינה אלא ברכת הודאה. ואחר כך אומר 'אתה הוא ה' אלקינו בשמים ובארץ' וכו' עד 'בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'', כי אלו הפסוקים כולם הן מעין ברכת קידוש ה' יתברך שמורין על קדושתו ויכלתו יתברך, עכ"ל.

'ומה שהנהיגו הקדמונים לומר תפילה זו עכשיו למרות שנתבטלה הגזירה, הוא מפני שיש בה זירוז ליראת שמים והכנעה והוא ראוי להיות הכנה טובה לתפילה, וכן נראה בספר סדר היום וזה לשונו, הענין שתהיה תפילה זו מסודרת בפיו הן בכל בוקר, והן בכל שעה שצריך להתפלל לפניו יתברך ויתעלה, ויקדים לתפילתו שלא על צדקותינו ויושר מעשיו הוא מפיל תחינתו לפניו, אלא על אלקותו למענו יעשה ולא למענינו, והוא כענין שאמר דניאל ע"ה "ה' שמעה וגו' למענך אלקי", והוא כענין שאמר משה רבינו ע"ה "ואתחנן", שלא התפלל מצד מעשיו הטובים אלא בקש מתנת חינם כי חנון ורחום הוא, ובהקדמה הזאת אין מקום למקטרג לקטרג על תפילתו שלא תיעשה, שאין תפילתו רק על חסד ה' יתברך שדרכו להתחסד עם בריותיו בין ראויים ובין שאינם ראויים כדכתיב "וחנותי את אשר אחון" אע"פ שאינו כדאי. 'מה אנחנו מה חינו' הענין הוא להשפיל עצמינו לפני גדלותו ומעלתו יתברך ויתעלה, לחזק הענין שאמרנו שאל ידון אותנו כאשמתינו וכו', ולכן אומרים 'לפיכך אנחנו חייבים להודות' וכו' וקריאת שמע, שאנו משבחין לו יתברך שזכונו ליחד שמו, כי כן צריך האדם בעל נפש לשבח לפאר לאדון הכל שנותן לו כח וחיל שיוכל לעבוד עבודתו ולקיים מצותיו, כי מה האדם הדל והנבדל שיצא מידו דבר מה למצוא חן בעיני מלך מלכי המלכים הקב"ה וכו'. ומה שאומרים 'אתה הוא אחד קודם שבראת העולם', הוא כמו פירוש ותיקון למילת "אחד" שאמר בקר"ש, עכ"ל, וע"ש באורך דבריו.

'ומה שמוסיפים לומר ברוך שם כבוד מלכותו וכו', ויש גם שמוסיפים פרשה ראשונה', והרי לפי מה שנתבאר לעיל אינו כי אם סיפור דברים שעם ישראל אומרים פעמיים באהבה שמע ישראל, ואין הכוונה באמירה זו לשם "קריאת שמע" וא"כ היה די בפסוק ראשון? אלא שכבר כתב הטור (סימן מו) שפעמים היו מתעכבים מלקרות קר"ש בזמנה כשעושין קרובין וכיוצ"ב, לכן היו מתכוונים לצאת בזה ידי חובת קריאת שמע. וכיוצא בזה כתב בספר סדר היום וזה לשונו, ויאמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', וכן ראוי אחר שיחד ה' בפסוק 'שמע ישראל' ראוי לומר אחריו בשכמל"ו. עוד ראוי כדי לעלות לשם יחוד כותיקין, שאומרים שאם יתאחר הקר"ש אחר הנץ החמה לפחות יהיה נמצא שכבר יחד ה' בשמע ישראל, שהוא עיקר היחוד ועיקר הקר"ש ואחריו בשכמל"ו והרי הוא כאילו קיים מצות קר"ש בעונתה הראויה, וראיתי מן המדקדקים שמשליטין פרשת ואהבת עד ובשעריך וכוונתם לענין זה, עכ"ל.

'אתה הוא אחד קודם וכו'. הנה הבאנו לעיל בשם ספר סדר היום שהטעם לאמירת 'אתה הוא אחד' וכו' מפני שהוא כמו פירוש ותיקון למילת "אחד" שאמר בקריאת שמע, ועל כן הבאנו בפנים מדרש שנתבאר בו להדיא כדבריו, דהיינו ששבח זה בא בעקבות אמירת "שמע ישראל", שהרי מבואר שלאחר שישראל אומרים למטה "שמע ישראל וכו' ה' אחד" פותחים מלאכי השרת ומשבחין להקב"ה ואומרים "אתה הוא אחד קודם שבראת העולם" וכו' ומיד עושה הדבר נחת רוח לפניו יתברך. וזה לשון ספר סדר היום, ואומר אתה הוא אחד קודם שבראת העולם וכו', ענין תיקון הוא כמו פירוש למלת 'אחד', כי כשאדם אומר 'ה' אחד' צריך לייחד יחוד גמור מכל פינה, והיא שה' יתברך קודם שברא העולם היה יחיד בעולמו כמו ששנינו קודם שנברא העולם היה הוא ושמו אחד וכו', חזר ואמר "ואתה הוא ושנותך לא יתמו" לשלול שאין לו קץ ותכלית ואפילו אחר הבריאה ואחר היותה תוהו ובוהו הוא עצמו באחדותו וגבורתו, וזהו שאמר הכתוב "המה יאבדו ואתה תעמוד וכולם כבגד יבלו" וכו' ועם כל זה "ואתה הוא ושנותך לא יתמו" והיא הכוונה שאמרנו, 'קדש שמך בעולמך שדיך הכל ואין עוד בלעדיך ואת כל אשר תחפוץ אין מי שיאמר לך מה תעשה ומה תפעל אנו מתפללים לפניך שתקדש שמך בעולמך שדעו כולם אלהותך ומלכותך ותודיע בעולם מעלת המקדשים שמך וגדולתם כמונו אשר אנו מקדשים שמך ביחודך בכל יום פעמיים, ותרים ותגביה קרננו והושיענו בין צרינו וקמינו, עכ"ל. ואע"פ שבנוסח המדרש שלפנינו לא מוזכרת תיבת "אחד" אלא 'אתה הוא עד שלא נברא העולם' וכיוצ"ב הוא נוסח בני אשכנז, מ"מ מוזכרת היא בנוסח בני ספרד, ומנוסח התפילה ניכר שהן הן הדברים וכוונה אחת לשני הנוסחאות.

'סדר אמירת קרבנות של שחר. הנה במאמרי חז"ל המובאים כאן נתבאר היטב שעסק לימוד הקרבנות חשוב לפני ה' כהקרבה עצמה, כבניינו. ולענין אמירתו בסדר התפילה ולא בזמן אחר ביום, מצינו בדברי המדרש (בס' מח) וזה לשונו, וקבעו לקרות פרשת התמיד כדאיתא במדרש בזמן שאין בית המקדש מה תהא עליהם, אמר לו כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות, כל זמן שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, עכ"ל. וכתב הבית יוסף (בסוף סי' א) בשם ר"י בר יקר וזה לשונו, יש נוהגים לומר אחר ברכת התורה פרשת כיור כי היא

[ד] יקום שמוני ואתחנן רמז תתלו.

ה) מסכת תענית כ:

תורה אור השלם

ז. אֲרַן אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ דֹרֵשׁ אֹתָהּ תָּמִיד עֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה: [דברים יא]

ח. הַמְּבִיט לָאָרֶץ וַתִּרְעָד יַגִּיעַ בָּהָרִים וְיֶעְשָׁנוּ: [תהלים קד]

ט. וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: [תהלים כב]

י. וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי יְהוָה בְּמֶה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה: [בראשית טו]

ליקוטים והערות

א). בגמרא ברכות (דף נט.) איתא, ועל הזוועות, מאי "זועות אמר רבי קטינא גוהא. רב קטינא הוה קאזיל באורחא כי מטא אפתחא דרבי אובא שמיע גנח גוהא, אמר מי ידע אובא שמיע דאי גוהא מהו, רמא ליה דלא קטינא קטינא אמאי לא "ענא – בשעה שהקב"ה "יבר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם מרירה שתי דמעות לים הגדול וקולו נשמע מסוף "העולם ועד סופו והיינו גוהא. אמר רבי קטינא אובא שמיע כדיב הוא מילה כדיבין, אי הכי גוהא גוהא מבעי ליה. ולא "יא, גוהא גוהא עביד והאי דלא אודי ליה כי היכי דלא "יסעי כולי עלמא אבתריה. "רב קטינא דידיה אמר סופק בפיו, שנאמר (יחזקאל כא) "גם אני אכה כפי אל כפי "והניחותי חמתי". רבי נתן אומר אנחה מתאנח, שנאמר "סם ה') "והניחתי חמתי בם "ונבחתי". ורבנן אמרי "ביעקב ברקיע, שנאמר "ירדיהו כה) "היודד כדרכים "ענה אל כל יושבי הארץ". "רב אחא בר יעקב אמר "חוק את רגליו תחת כסא "כבוד, שנאמר (ישעיהו סו) "כה אמר ה' השמים כסאי "וארץ הדום רגלי", ע"כ.

ב) מאמר זה נמצא גם "בירושלמי (ברכות פ"ט "ה"ב) בקצת שינוי לשון "הוספה, אליהו ז"ל שאל "רבי נחוריי מפני מה באין "זועות לעולם, אמר ליה "בעי תרומה ומעשרות, "כתיב אחד אומר (דברים יא) "תמיד עיני ה' אלהיך בה", "כתיב אחד (תהילים קד) "המביט לארץ ותרעד יגע "בהרים ויעשנו" – הא כיצד "תרוייהו שני כתובין הללו בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן "תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה" ואינה ניזוקת כלום, בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום "ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן "המביט לארץ ותרעד". אמר ליה (אליהו) בני חייך כך היא סברא דמילתא, אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיבות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה "בית מקדשו חרב הוא אפילון לעולמו להחריבו. הה"ד (ירמיה כה) "שאוג ישאג על נוהו". ג). לא הזכיר כאן את אנשי סדום, כי בזמן ברית בן הבתרים עדיין לא נהפכה סדום, ר"ל דברית בין הבתרים היתה כשאברהם "אבינו בן ע' שנה, וכ"כ רבינו יונה בחידושי ברכות, עכ"ל. ד). כתב המהר"ש"ל בתשובה (סי' ס"ד) וזה לשונו, וכשאני מגיע לק"ש של ר' יהודה הנשיא שהוא אחר "לפיכך", אני נוהג לומר כל הפרשה הראשונה "ביישלמי גרסינן בשעה שהקב"ה רואה בבתי תרשיאות שהן יושבות לבטח מבקש להחריב עולמו וכיון שישראל נכנסים שחרית וערבית לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומיחדים שמו ואומרים שמע ישראל ה' וגו' מתקבצים "לפניו אתה הוא עד שלא נברא העולם ואתה הוא משנברא העולם אתה הוא בעולם הזה ואתה הוא לעולם הבא קדש את שמך על מקדישי שמך בא"י מקדש את שמך ברבים – מיד נוחה דעתו, הדא הוא דכתיב "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל", שמיישב דעתו בשביל תהלות ישראל, עכ"ל.

פירוש

[ד] זועות. רעידות אדמה: תמיד עיני ה' אלהיך בה. משמע שהשגחת ה' בעולם לטובה: המביט לארץ ותרעד. משמע שהשגחת ה' בעולם להעניש: בזמן שישראל עושין רצונו. כשעושין רצון ה' הוא משגיח שלא יקרה בה שום נזק, כי מפרישין המעשרות כתיקנן שהן מצוות התלויות בארץ: בזמן שאין ישראל עושין רצונו. ישנה ההשגחה להעניש: בתי טרטיאות. בתי שוק של גויים: ובתי קרקסיאות. בתי משחקות של הגויים: באפילון עולמו. רוצה הוא להפיל עולמו: ואומרים לפניו. והוא שבח המלאכים לקב"ה: מיד נוחה דעתו. מיד עושה הדבר נחת רוח לפניו יתברך:

[ה] א"ר אבי לפי שאלמלא מעמדות. עיסקי קרבנות שישראל עוסקין הן היו כליה נחטמן, ומשהן כלין שמיש ומרן העומדים בזכותן אין מתקיימין כו': באנשי דור המבול. שמאחר שהן כלין אין העולם מתקיים, והואיל שעל עיסקי קרבן העולם

'הטעם שקבעוה בתפילה:

'אתה אחד קודם וכו': איתא במדרש[ד] אליהו ז"ל שאל את ר' נהוראי, מפני מה זועות באות לעולם[ה], אמר לו כתוב אחד אומר 'תמיד עיני ה' אלהיך בה, וכתוב אחד אומר "המביט לארץ ותרעד, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום הזועות באות לעולם, א"ל חייך מסתברא מילתא, אלא כך הוא עיקרו של דבר, בשעה שהקב"ה מביט בעולמו וראה בתי טרטיאות ובתי קרקסיאות יושבים בטח ושאנן ושלוים, ובית מקדשו חרב הוא מסתכל (במפלון) [באפיליון] עולמו להחריבו, ביון שישראל נכנסים שחרית לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ומיחדין שמו ואומרים שמע ישראל ה' וגו', מתקבצין כל מלאכי השרת אצל הקב"ה ואומרים לפניו אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם, אתה הוא בעוה"ז ואתה הוא לעוה"ב, קדש את שמך על מקדישי שמך, מיד נוחה דעתו של הקב"ה ואינו מחריב עולמו ומיישב דעתו בשביל ישראל, הדא הוא דכתיב ואתה קדוש יושב תהלות ישראל שמיישב דעתו בשביל תהלות ישראל[ג]:

'סדר אמירת קרבנות של שחר: איתא בפרק בשלשה פרקים[ה] אמר רבי יעקב בר אחא אמר רב אסי, אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר 'ויאמר, ה' אלהים במה אדע כי אירשנה, אמר אברהם רבונו של עולם, שמא ישראל חוטאין לפניך אתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה[ו]? אמר ליה לאו

'מה שמוסיפים בשכמל"ו, ופרשת שמע:

'ענין 'אתה הוא אחד' לק"ש:

'אמירת הקרבנות בתפילה:

העולם עומד לכך קורין אנשי מעמד בעריהן במעשה בראשית: הודיעני במה אירשנה. אמור לי מה ללמדם כדי שיתכפרו בי עונותיהן: [2]קחה לי עגלה משלשת. כלומר הקרבנות יכפרו עליהן (מגילה לא:): בזמן שבית המקדש קיים. ויכולים להקריב קרבנות לכפר עליהן: [1] קריאת התורה. במעשה עולה: לתת כל ממונו ללמד תורה. דתלמוד תורה כנגד כולם, וכדי שידע כיצד לקיים מצות לא תעשה חייב לתת כל ממונו: הזהרו לקרות בהן. בתורה: ולשנות. במשנה: באילו הם עוסקין בבנין הבית. דע"י שלומדים צורת בית המקדש הו"ל כעוסקים בפועל בבנין הבית: שיהיו מתחילין. מיעוקות של בית רבן: יבואו טהורים. כיון שהעוסק בצורת הקרבנות נחשב כאילו הקריב, לאור לגרור הטהורים ביותר להתעסק בהן, וכל מה שאדם קטן הוא טהור יותר, לכן לאור שהקטנים יתחילו בלימוד הקרבנות: זובה לחיי העולם הבא. כמקריב עולה ממש: [1] ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי וכו'. הרי שכל אומות העולם מכירין בהקב"ה: [3]שימי את. במתיה אתה הוא שימי חכם גדול ומקשה לי דבר זה, ויש אומרים רב לא היה זוקף עיניו אלא כופפן כל שעה משום גאיות: אלהא דאלהא. כלומר שאכן עובדים עבודת אליליס, אבל מתאמינים שהקב"ה הוא אלוק כל האליליס: זה הלומד תורה בטהרה. עליו הוא אומר לשמי ומנחה טהורה: מאי בלילות. והרי עיקר העבודה במקדש היא ביום ולא בלילה: לעולם זמ

לאו, אמר לפניו רבונו של עולם הודיעני במה אירשנה, אמר ליה [2]קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת וגו', אמר לפניו רבונו של עולם, תינה בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם? אמר לו כבר תקנתי להם סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני, מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ואני מוחל להם על כל עונותיהם[6]. ובמדרש תנחומא אמרו[1] ראו כמה חביבה קריאת תורה לפני הקב"ה, כי יש חיוב באדם לתת כל ממונו ללמד תורה[3] לעצמו ולבניו שנאמר [2]צו את אהרן ואת בניו לאמר, כלומר שיאמרו לבני ישראל ויתעסקו בקריאת העולה, שאע"פ שמקריבין עולה עוסקין היו בקריאתה כדי שיזכו בקרבן עולה ובקריאתה, וכן אמר ר' שמואל בר אבא אמר הקב"ה לישראל אע"פ שבית המקדש עתיד ליחרב והקרבנות בטלין לא תשכחו עצמכם לסדר הקרבנות, אלא הזהרו לקרות בהן לשנות בהן, ואם תעסקו בהן אני מעלה עליכם כאלו בקרבנות אתם עוסקים. ואם רצונך לידע בא וראה כשהקב"ה מראה ליחזקאל את צורת הבית מה הוא אומר, [2]הגד את בית ישראל את הבית ויכלמו מעונותיהם ומדדו את תכנית, אמר יחזקאל לפני הקב"ה רבש"ע עד עכשיו אנו נתונים בגולה בארץ שונאינו ואתה אומר לי ליך ולהודיע לישראל צורת הבית וכתוב אותו לעיניהם וישמרו את כל צורותיו ואת כל חוקותיו, וכי יכולין הן לעשות, הניח להם עד שיעלו מן הגולה ואח"כ אני הולך ואומר להם, א"ל הקב"ה ליחזקאל ובשביל שבני נתונים בגולה יהא בנין ביתי בטל, א"ל הקב"ה גדול קרייתה בתורה כבנינה לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה ובשכר קרייתה שיתעסקו לקרות בה אני מעלה עליהם כאלו הם עוסקין בבנין הבית וכו' לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא שיהו מתחילין תחלה בסדר הקרבנות, יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים לפיכך אני מעלה עליהם כאלו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות, והודיעך שאף על פי שחרב בית המקדש ואין קרבן נוהג, אילולי התנוקות שקורין בסדר הקרבנות לא היה העולם עומד, לפיכך אמר הקב"ה לישראל בני אע"פ שחרב בית המקדש ובטלו הקרבנות ואין קרבן עולה נוהג, אם אתם עוסקים וקורים בפרשת עולה ושונין בפרשת קרבנות מעלה אני עליכם כאילו אתם מקריבים קרבן עולה לפני שנאמר וזאת תורת העולה כלומר מי שהוא עוסק בתורת העולה זוכה לחיי העולם הבא. ועוד גרסינן בפרק הרי עלי עשרון[1] איתיביה רב שימי בר חייא לרב [2]ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה, אמר ליה שימי את, דקרו ליה אלהא דאלהא[3], בכל מקום מוקטר מוגש לשמי, בכל מקום סלקא דעתך? אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן אלו תלמידי חכמים העוסקים בתורה בכל מקום מעלה אני עליהן כאילו מקטירין ומגישין לשמי. ומנחה טהורה, זה הלומד תורה בטהרה, נושא אשה ואחר כך לומד תורה. [מו]שיר המעלות הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות, מאי בלילות? א"ר יוחנן אלו ת"ח העוסקים בתורה בלילה מעלה עליהן הכתוב כאילו עוסקים בעבודה[7]. [מו]לעולם זאת על ישראל א"ר גידל

אמירת הקרבנות לפני התפילה

היא העבודה הראשונה, ואחר כך אומר תרומת הדשן, ואחר כך פרשת התמיד, ואחר כך פרשת מזבח מקטר קטורת, ופרשת סמני הקטורת ועשייתו, כי אחר הקרבת התמיד מקטירים הקטורת, עב"ל. וכך כתבו עוד ראשונים רבינו יונה, אבודרהם, מחזור ויטרי, ראב"ן, כלבו, אורחות חיים. וכתב בספר סדר היום שמטעם זה נהגו ג"כ לומר את המימרא של אבי הוה מסדר סדר המערכה וכו' המובאת ביומא (לג.) וזה לשונו, אבי הוה מסדר סדר המערכה וכו' כמ"ש הטור (בסי' מח) לאומרו, דתקנו לומר אותו במקום הזה כדי לסדר כל הדברים בקוצר ולהעלותה על שפתינו[6], ולפי שהתמיד של שחר הוא עיקר הכל תיקנו לומר פרשתו בפירוש ולא סמכו על הרמז שבקיצור, גם מעשה הקטורת אע"פ שאנו מזכירין אותו ברמז בזה הסדר שאומר 'ודם התמיד קודם לקטורת וקטורת לאברים', אפ"ה נהגו לומר הפרשה של קטורת בפירוש ואפילו ענין פטימתו בלשון חכמים (כוונתו לתנו רבנן פיטום הקטורת כיצד וכו'), משום מעלת וגדולת ענין הקטורת כמ"ש למעלה, עכ"ל.

[7]והטעם שקבעו פרשיות אלו דוקא כאן קודם התפילה, כתבו תלמידי רבינו יונה (ברכות ה: בדפי הרי"ף ד"ה והא), שהוא כדי להסמיך לימוד מקרא ומשנה ומדרש לברכות התורה, וכ"כ בעל המאור הביאו רבינו מנוח (בפ"ז מהלכות תפילה ה"י) וזה לשונו, דשלש ברכות אלו (פי' ברכות התורה) נתקנו בעד מקרא ומשנה ותלמוד שהם שלשה עניינים של תורה, ומשום הכי לא מיבעי ליה לאינשי לאפסוקי בתר דבריך הני ג' ברכות עד דקראי מקרא ומשנה ותלמוד, והלכך תיקנו רבנן קמאי לומר פרשת צו (פי' פרשת קרבן התמיד) - כנגד מקרא או פרשת ברכת כהנים, ואיזהו מקומן - כנגד משנה או משנת אלו דברים שאין להם שיעור, ודרשה דר' ישמעאל או ברייתות אחרות - כנגד תלמוד, עכ"ל[1]. וכפי הנראה שבנוסח הראשונים היו הפרשיות הללו של הקרבנות מסודרים תיכף אחר ברכות התורה, כך נראה מדברי בעל המאור ורבינו יונה שהזכרנו, וכן נראה ג"כ מהאבודרהם ומהר"י בר יקר ומהטור ומשבולי הלקט שלא

מסורת התפילה

1) פרדש הנחומא צו סימן יד.

2) מסכת מנחות קי.

7

תורה אור השלם

יא. וְיֹאמַר אֵלַי קְחָה לִּי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ יוֹתֵר וְגוֹזָל: [בראשית טו]

יב. צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ: [ויקרא ו]

יג. אֲהָהּ בֶּן אָדָם הַגֵּד אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל אֶת הַבָּיִת וְיִכְלְמוּ מֵעֲוֹנֹתֵיהֶם וּמָדְדוּ אֶת תָּכְנִית: [יחזקאל מג]

יד. כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם וּבְכָל מָקוֹם מֻקְטָר מֻגָּשׁ לִשְׁמִי וּמִנְחָה טְהוֹרָה כִּי גָדוֹל שְׁמִי בַגּוֹיִם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: [מלאכי א]

טו. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הִנֵּה בָּרְכוּ אֶת יְיָ כָּל עַבְדֵי יְיָ הָעֹמְדִים בְּבֵית יְיָ בַּלֵּילוֹת: [תהלים קלד]

טז. הִנֵּה אֲנִי בוֹנֶה בֵּית לְשֵׁם יְיָ אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלַחֳדָשִׁים וְלִמוֹעֲדֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל יִשְׂרָאֵל: [דברי"ב ב ב]

ליקוטים והערות

ז). הקשה בבית הלוי (עה"ת, בראשית ט"ו) וזה לשונו, לכאורה יש להבין דיראת אברהם שמא יעשה להם כדור המבול, הרי ע"כ נתיירא שמא יחטאו במזיד דעבור שגגות הא ודאי לא יענשו כדור המבול, ומאי השיב לו מהקרבנות דאינם רק על שוגגים. והנראה דבודאי רחוק שישראל יתחילו לחטוא במזיד ורק אם התחלה בשוגג נעשה העון קל בעיניו ויכול להכשל אח"כ במזיד, וכמו דאיתא בתנחומא (פ' ויקרא סי' ו') לא יראג על מה שחטא בשוגג אלא שסופו לעבור במזיד. וזהו כשלא עשה תשובה על השוגג. וזהו שהשיב לו שיש להם יראת אברהם שמא יעשה כדור המבול, הרי ע"כ נתיירא שמא יחטאו במזיד דעבור שגגות הא ודאי לא יענשו כדור המבול, ומאי השיב לו מהקרבנות דאינם רק על שוגגים. והנראה דבודאי רחוק שישראל יתחילו לחטוא במזיד ורק אם התחלה בשוגג נעשה העון קל בעיניו ויכול להכשל אח"כ במזיד, וכמו דאיתא בתנחומא (פ' ויקרא סי' ו') לא יראג על מה שחטא בשוגג אלא שסופו לעבור במזיד. וזהו כשלא עשה תשובה על השוגג. וזהו שהשיב לו שיש להם

כפרה בקרבנות שיתכפרו השוגגים ושוב ממילא לא יגיע למזידים, ו"עו"ש עוד. ג). כדי שלא יעבור על מצות לא תעשה, וכמ"ש הרמ"א (או"ח סי' תרנ"ו סעיף א') וזה לשונו, אבל לא תעשה יתן כל ממונו קודם שיעבור, עכ"ל. ומבואר באורך בלבוש שם וזה לשונו, אף על פי שחייב אדם לתת כל ממונו כדי שלא יעבור על אחת ממצות הש"י, דכתיב (דברים ו) ואהבת את ה' וגו' בכל מאדך, הני מילי במצות לא תעשה שלא יעבור עליה בקום עשה, אם יכול לפטור את עצמו אפילו בכל מאודו, מחוייב היא לתת כל ממונו ולא יעבור על לאו אחד במזיד. ד). והוסיף לבאר במהרש"א וזה לשונו, אלהא דאלהיא דמסיק שהוא אלהי האלהים ולאותן אלוהות שתחתיו נתן כח וממשלה למטה ואין הוא משגיח בעולם התחתון, עכ"ל. ובליקוטי אמרים תניא (פרק ל"ד) כתב וזה לשונו, ויודעת את רבונה ואינה מורדת בו לפעול פעולותה בשמלחת מלאכי רעים שלה שלא בשליחותו של מקום ב"ה ח"ו, וכמאמר בלעם "לא אוכל לעבור את פי ה'" וגו'. ואף שנקרא ע"ז, הא קרו ליה אלהא דאלהיא, ואינם יכולים לעבור כלל על רצונו ית', כי יודעים ומשיגים שהוא היחוס וקיומם שיונקים מבחי' אחוריים דאחוריים של רצון העליון ב"ה המקיף עליהם אלא שיניקתם ויחוסם שבתוכם היא בבחי' גלות אלהות והרי זו בפירד באחדותו אבל כ"מ אינן כופרים וכחשו בה' לגמרי ולומר לא הוא אלא דקרו ליה אלהא דאלהיא דהיינו חיותם וקיומם הנמשך ויורד עליהם מרצונו ית' לעולם, עכ"ל. ה). כתב המהרש"א וזה לשונו, דלפי פשוטו דקאי אעבודת בית המקדש מאי בלילות הא עיקר עבודה בימים הוא ולא בלילות, אלא אלו ת"ח העוסקים בתורה בלילה וכו' דביום האדם טרוד בעסקיו ובלילה הוא פנוי כדאמר"ן "יזיף ביום ופרע בלילה". וקאמר כאילו עסוקים בעבודה דעיקר קרא מיירי ביה אלא דמלת בלילות הוא רמז על עסק התורה שהיא כעבודה, עכ"ל. ובמשך חכמה כתב וזה לשונו, ולכן אמרו בשלחי מנחות תלמידי חכמים העוסקים בתורה בלילה, מעלה הכתוב כאילו עסוקים בעבודה, שנאמר "עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות" (תהלים קלד). וסלקא דעתך אמינא דהוי כסוף עבודה דלא מעכבא שכשרה בלילה, קמ"ל בסוף תמיד (לב.) כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו, שנאמר "קומי רוני בלילה וכו' נוכח פני ה'" (איכה ב). כיון שפתוח לאהל מועד – התגלות אלקותו יתברך – תו הוי כתחילת עבודה שכשרה ביום, עכ"ל. ו). כתב במשנה ברורה (סי' מ"ה ס"ק א') וזה לשונו, ולכך יש אומרים ג"כ סדר המערכה מטעם זה והוא מה שנתפשט המנהג בימינו לומר בכל יום אביי הוי מסדר וכו' ונראה לי פשוט דמי שיודע ספר מצוה ללמוד בגמרא פירוש המימרא הזו וכן מה שאנו אומרין בכל יום ענייני עשיית הקטורת כדי שיבין מה שהוא אומר ובזה תחשב לו האמירה במקום הדקטרה וכן כתבו הספרים דמה שאמר הגמרא כל העוסק בפרשת עולה וכו' הכוונה שהוא מתעסק להבין ענייניה לא אמירת התיבות לבד. ז). בתשובות הגאונים (החדשות, אופק סי' כ"ז), מבואר שמה שאנו קוראים פרשת הקרבנות הוא כדי לשלש את יומו במקרא ומשנה ותלמוד, וזה לשונו, ושננתם אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם, לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד וכו', נמצא שבכל יום צריך לקרות מקרא ומשנה ותלמוד. לכך תקרא פרשת קרבנות שהיא ראויה יותר מכל פרשיות המקרא, שכך אמרו רבותי אמר אברהם לפני הקב"ה רבונו של עולם שמא ישראל חוטאין לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה אמר לו לאו אמר לו במה אדע אמר לו קחה לי עגלה משלשת וגו' וכו', עכ"ל.

שלא סידרו דבר אחר בנתיים, ומסתבר שטעמם הוא כפי שכתבו רבינו יונה ובעה"מ הנ"ל, שהוא כדי להסמיך לימוד תורה לברכת התורה. וכתב **האבודרהם** שמה שקבעו שהלימוד שלאחר ברכות התורה יהיה דוקא בענין הקרבנות הוא כדי שיהיו נשכרים גם בענין הכפרה באמירתם וזה לשונו, ומה שתיקנו לקרות דוקא בענין הקרבנות יותר מדברים אחרים, לפי שכל האומרן בכוונת הלב כאילו מקריבן, ועוד לפי שהתפילה עצמה נתקנה כנגדן כמ"ש לעיל, עכת"ד. וכן מבואר **בספר** הזוהר (וירא ח"א ק: במדרש הנעלם) וזה לשונו[ז], א"ר פנחס זמנא חדא הוינא אזלי בארחא וערעית ביה באליהו, אמינא ליה לימא לי מר מלה דמעלי לברייתא, אמר לי קיים גזר קודשא בריך הוא ועאלו קמיה כל אלין מלאכיא דממנן לאדכרא חובי דבר נש, די בעדנא דידכרון בני אנשא קרבניא דמני משה ושוי ליה ורעותיה בהו, דכלהו יהכרון ליה לטב, עכ"ל. וכעין זה מצינו בעוד מקום בזוהר (במדבר קכ:)[ח] וזה לשונו, בשעתא דבר נש עאל לבי כנישתא, ידכי גרמיה בקדמיתא בקרבנין במלולא דפומא, לבתר יקבל עליה האי עול מלכות, ע"ש.

[ז] **במעלת פרשת התמיד** כתב **בדובר שלום** וזה לשונו, אומרים פרשת התמיד, ונקרא כך מפני שהקריבו אתו בכל יום בלי חשך, וכן מצינו בדברי המלאך שאמר לדניאל (יב, א) "ומעת הוסר התמיד ולתת שיקוץ שומם". ולגודל מעלתו, כי בא להשפיע שפע עליון לעולם, ולכן מתייחס הקרבן לה' כדכתיב (במדבר כח) "את קרבני לחמי" וגו', משא"כ שאר הקרבנות הבאים על פי מעשה איש ותחבולותיו לכפר על חטאו או לתודה על תגמולוהי יתברך ומתייחסים רק לאדם, לכן מכוונים המה לבינו אדם "קרבנו", עכ"ל. ובסגולת קריאתה מצינו בתיקוני הזוהר (תיקון י"ח) וזה לשונו, אינון דאמרין בכל יומא "צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח נחוח" וגו', קוב"ה יהיב לון שאלתין דלהון, עכ"ל.

[ח] **ושחט אותו על ירך המזבח וכו'**. כתב הבית יוסף (סימן א) בשם ר"י **בר** יקר וזה לשונו, טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה "ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה'" וגו', והוא בפרשת "ואם מן הצאן" (ויקרא א), כדאמרינן בויקרא רבה, אמר הקב"ה מעיד אני עלי שמים וארץ בין גוי בין ישראל בין עבד בין אמה, בשעה שהן קורין מקרא זה "צפונה לפני ה'" אני זוכר עקידת יצחק בן אברהם, עכ"ל. ולכן אומרים פסוק זה מיד אחר פרשת התמיד, כי לפי המבואר בתנא דבי אליהו בשעת עקידת יצחק עלה לפניו יתברך להתקין את קרבן התמיד, ולכן אנו אומרים פסוק זה כאן שמזכיר את עקידת יצחק מלפני הקב"ה. אמנם מנהג הספרדים לומר פסוק זה גם לאחר פרשת העקידה, והוא ג"כ על פי מה שנתבאר בתד"א שלפנינו שמחמת מעשה העקידה נתקנו שני כבשים של קרבן התמיד, לכן מזכירים אותו בסמוך לפרשת העקידה שהרי פשט הפסוק הוא על קרבן עולה (ר"ל דקרבן התמיד הוא עולה)[ו]. **ונתינת טעם לדבר** מצינו בספר **אהל יעקב** להמגיד מדובנא (בפר' וירא) וזה לשונו, ומעתה יזהירו דברי הילקוט הנזכרים לעיל בשעה שלקח אברהם אבינו את המאכלת התקין הקב"ה שני כבשים, והוא עם הכלל הנאמן המונח אשר עיקר שלימות המצוה הוא בהשלמו לה ב' החלקים המחשבה והמעשה, ולא כן היה באברהם ע"ה כי לא באה מחשבתו הטובה לידי מעשה בפועל בדבר העקידה, אי לזאת ראה יתברך והתקין ב' כבשים בלקחו את המאכלת, ממש על דרך כשיעשה אחד לעצמו בגד חדש ונשאר ממין סחורה החיא כאמתים ושלש, מדרכו שלא להפסידו אבל יצפינו ויתנהו שמור איתו עד כי יצטרך לעשות לבוש לאחד מבניו הקטנים, או אז יקח בחנות עוד מעט מזה המין ויצטרף גם הנותר מאז ויעלה לבגד שלם, כן הדבר בענין העקידה כי אברהם ע"ה התקשט עצמו לעשות אותה עם עוצם תשוקתו וטהרת לבבו במחשבות מעולות לעשות רצון יוצרו יתברך, אבל הוא יתברך עיכב על ידו מלבצע מעשהו ולהביאה אל הפועל, ולזאת היתה מחשבתו היקרה והמעולה הזו מרחפת ומעופפת על בלי מה כי לא נתנה אלקים לנוח על גמר המעשה, על זה ראה יתברך והכין מאז לבניו אחריו עבודת הקודש מעשי הקרבנות, והם גם כי מקוצר השגתם ודלת ערכם לא יהיה בידם לצאת ידי חובת המחשבה והכוונה הרצויה הצורך אליהם, הוא יתברך יצרף למעשי ידיהם מחשבת אבינו היקר אברהם ע"ה ועל ידה תשלם עבודת קדשינו במחשבה ובמעשה ויחדיו יכונו. וזהו בשעה שלקח אברהם את המאכלת התקין הקב"ה שני כבשים, וכל כך למה, שבשעה שישראל מקריבין קרבנות וקורין המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק, כי בקריאתם "צפונה" לפני ה' בה הרמז הלא עם ה' הוא המחשבה המעולה "הצפונה" אתו וכמוס עמו מאת אבינו אברהם ע"ה על כן צפונו ישבעו בניו ויתרונו לעולליו אחריו, עכ"ל.

[ט] **פרשת הקטורת**. הנה בדברי הזוהר המובאים כאן למדנו על מעלת האמירה של סדר פרשת הקטרת ומעשיה בכוונת הלב שהוא דבר גדול לפני הקב"ה, שבזכות אמירתה ניצולים בני האדם מכל מיני מזיקים ואף מדינה של גיהנם, וזוכים בעבורה לשכר הרבה בעולם הזה ובעולם הבא. וכבר הבאנו לעיל דברי הבית יוסף (סוף סי' א) בשם ר"י בר יקר וזה לשונו, יש נוהגים לומר אחר

ברכת

מסורת התפילה

ח) תנא דבי אליהו רבא פ"ז

ט) זוהר ויקהל ריח:

תורה אור השלם

יז. זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַמִّלֻּאִים וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים: [ויקרא ז]

יח. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחַטָּאת בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשָּׁחֵט הָעֹלָה תִּשָּׁחֵט הַחַטָּאת לִפְנֵי יְיָ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הִוא: [ויקרא ז]

יט. וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: [ויקרא ז]

כ. וְשֹׁחֵט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: [ויקרא א]

כא. וְשֹׁחֵט אתו עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְיָ וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: [ויקרא א]

כב. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה אֶל הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי יְיָ הֵחֵל הַנָّגֶף: [במדבר יז]

ליקוטים והערות

ז). כתבו התוס' (מנחות שם בד"ה ומיכאל) וזה לשונו, מדרשות חלוקין יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקים ויש מי שאומר כבשים של אש, עכ"ל.

ב). הקשה בעין יוסף (ויקרא רבה ב' י"א) וזה לשונו, וא"ת והרי קדמה תורה אלפים שנה לעולם, ומאז כתיב בה קרבן תמידים. וי"ל שנכתב על התנאי שיעקוד אברהם את יצחק, וכה"ג מתרץ הגמ' בפ"ק דע"ז (דף ה.), עכ"ל. וכתב בידי משה (שם) שבכלל התקנה שהתקין קב"ה הוא שיאמרו בשעת הקרבה פסוק זה "צפונה לפני ה'". ובאשד הנחלים (שם) הוסיף ש"צפונה" הוא מלשון צפון – כלומר שטמון וצפון זכותו של יצחק. ג). תמוה, מה שייך גבי גוי לזכור עקידת יצחק, ועוד דהרי סתם גוי אסור לקרוא דברי תורה כדאיתא בסנהדרין (דף נט.). ובדוחק

צ"ל דמיירי בגוי שנתגייר, והחידוש אף שאינו בן אברהם ויצחק, יכול לומר המקרא הזה. וצ"ע דאין הדלשון משבע כן, דאין גר נקרא בשם גוי. ובספר גם אני אודך (סי' כ"ח) תירץ דכיון שמקבלים מהגוי קרבן, לכן הוא שייך באמירת פסוק זה עם קרבנו, או לאומרו במקום קרבן, ועדיין צ"ע. 7). תרגום הזוהר פ' וירא: א"ר פנחס פעם אחת הייתי הולך בדרך ופגשתי באליהו הנביא, ואמרתי לו יאמר לי אדוני דבר המועיל לבריות, אמר לו אליהו ברית כרת הקב"ה כשנכנסו לפניו כל המלאכים הממונים להזכיר עונות בני אדם, שבזמן שיזכירו בני אדם את הקרבנות שציוה משה בתורה וישימו לבם לכוון בהם, כל המלאכים גם המקטרגים יזכירו את אותם בני האדם לטובה. ח). תרגום הזוהר פרשת במדבר: בשעה שאדם נכנס לבית הכנסת יטהר עצמו בתחילה בקרבנות ע"י שיאמרם בפיו, ואח"כ יקבל עליו עול מלכות שמים. 1). כתב בסדר היום וזה לשונו, ואע"פ שנראה שאין לפסוק הזה שייכות במקום הזה אפ"ה הוא ענין גדול לענין הקרבנות וכל האומר אותו בכוונה מתקבלת תפילתו כריח ניחוח ויש בפסוק הזה סוד גדול וכשאומר צפונה לפני ה' יכוין בו שהענין שהוא צפון לפני ה' והוא אפרו של יצחק שיזכור אותו בעת צרותינו ויענה אותנו וישיעינו. עוד אפשר לומר טעם לענין כי זה הפסוק נאמר על ענין העולה ובהיות כי עולת התמיד הוא העיקר שהוא קרבן על שם כל ישראל ועיקר העולה היא השחיטה והזריקה והם מוזכרים בפסוק הזה הזכיר הפסוק, עכ"ל.

[ז] הטעם שקראו קרבן ה

[ח] אמירת הפסוק ושחט בקרבן

[ט] מעלת אמירת הקטורת

גידל אמר רב זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן[ז], ורבי יוחנן אמר אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם. אמר ריש לקיש מאי דכתיב [ז]זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם, כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם. אמר רבא האי לעולה למנחה, עולה ומנחה מיבעי ליה, אלא אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה (ולא חטאת) ולא מנחה ולא אשם. אמר רבי יצחק מאי דכתיב [ח]זאת תורת החטאת [ט]וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם:

ושחט אתו על ירך המזבח וכו': איתא בתנא דבי אליהו רבה[ח] [ב]ושחט את בן הבקר לפני ה', ובאיל הוא אומר [בא]צפונה לפני ה', אמרו, יום שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח התקין הקב"ה שני כבשים אחד של שחרית ואחד של בין הערבים[ג], וכל כך למה, שבשעה שישראל מעלין תמיד על גבי המזבח וקוראין את המקרא הזה, צפונה לפני ה', זוכר הקב"ה עקידת יצחק בן אברהם. מעיד אני עלי את השמים ואת הארץ, בין גוי[ג] ובין ישראל בין איש ובין אשה בין עבד ובין שפחה, קוראין את המקרא הזה, צפונה לפני ה', זוכר הקב"ה עקידת יצחק בן אברהם:

פרשת הקטורת: איתא בספר הזוהר פרשת ויקהל[ט] תא חזי מה כתיב [כב]קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת, מאי טעמא, כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף, דהא לית תבירו לההוא סטרא בר קטרת, דלית לך מלה

חביבא

זאת על ישראל. מקרא הוא בדברי הימים (ב סי' ג) בשלמים [בשלמה] ובקרבנות משמעי דלעולם הם עומדים, והיכי דמי, מזבח בנוי בשמים ומיכאל עומד ומקטיר עליו: **באילו נבנה מקדש בימיהם.** והקריבו עליו קרבנות לכפר על עוונותיהם: °מאי דכתיב זאת התורה. ולא כתיב כה חוקה: °עולה ומנחה מיבעי ליה. דליהוי משמע זאת התורה היא עולה ומנחה כו': °אין צריך לא עולה וכו'. דהכי משמע זאת התורה לעולה, כלומר במקום העולה. למנחה, כשביל המנחה, כגון לכם כשבילכם, כלומר המלמוד תורה מכפר על עוונותיו: °בתורת חטאת. כגון סדר קדשים דמיירי בהלכות עבודה:

[ח] **ובאיל.** זכר לאילו של ישמעאל: התקין הקב"ה. כשעמד עקידת יצחק עלה לפניו יתברך להתקין את קרבן התמיד: **אחד של שחרית וכו'.** קרבן התמיד של שחרית ושל בין הערבים: וקוראין את המקרא הזה. ושחט אתו על ירך המזבח צפונה לפני ה': זוכר הקב"ה עקידת יצחק. ולכן אנו מזכירים פסוק זה כדי לעורר רחמי שמים על עם ישראל:

[ט] **לית תבירו לההוא סטרא וכו'.** אין שבירה וביטול לסט"א אלא בקטרת:

[ג] הטעם שקראו קרבן ה

[ד] אמירת הפסוק ושחט בקרבן

[ה] מעלת אמירת הקטורת

אני עלי שמים וארץ בין גוי בין ישראל בין עבד בין אמה, בשעה שהן קורין מקרא זה "צפונה לפני ה'" אני זוכר עקידת יצחק בן אברהם, עכ"ל. ולכן אומרים פסוק זה מיד אחר פרשת התמיד, כי לפי המבואר בתנא דבי אליהו בשעת עקידת יצחק עלה לפניו יתברך להתקין את קרבן התמיד, ולכן אנו אומרים פסוק זה כאן שמזכיר את עקידת יצחק מלפני הקב"ה. אמנם מנהג הספרדים לומר פסוק זה גם לאחר פרשת העקידה, והוא ג"כ על פי מה שנתבאר בתד"א שלפנינו שמחמת מעשה העקידה נתקנו שני כבשים של קרבן התמיד, לכן מזכירים אותו בסמוך לפרשת העקידה שהרי פשט הפסוק הוא על קרבן עולה (ר"ל דקרבן התמיד הוא עולה)[ו]. **ונתינת טעם לדבר** מצינו בספר **אהל יעקב** להמגיד מדובנא (בפר' וירא) וזה לשונו, ומעתה יזהירו דברי הילקוט הנזכרים לעיל בשעה שלקח אברהם אבינו את המאכלת התקין הקב"ה שני כבשים, והוא עם הכלל הנאמן המונח אשר עיקר שלימות המצוה הוא בהשלמו לה ב' החלקים המחשבה והמעשה, ולא כן היה באברהם ע"ה כי לא באה מחשבתו הטובה לידי מעשה בפועל בדבר העקידה, אי לזאת ראה יתברך והתקין ב' כבשים בלקחו את המאכלת, ממש על דרך כשיעשה אחד לעצמו בגד חדש ונשאר ממין סחורה החיא כאמתים ושלש, מדרכו שלא להפסידו אבל יצפינו ויתנהו שמור איתו עד כי יצטרך לעשות לבוש לאחד מבניו הקטנים, או אז יקח בחנות עוד מעט מזה המין ויצטרף גם הנותר מאז ויעלה לבגד שלם, כן הדבר בענין העקידה כי אברהם ע"ה התקשט עצמו לעשות אותה עם עוצם תשוקתו וטהרת לבבו במחשבות מעולות לעשות רצון יוצרו יתברך, אבל הוא יתברך עיכב על ידו מלבצע מעשהו ולהביאה אל הפועל, ולזאת היתה מחשבתו היקרה והמעולה הזו מרחפת ומעופפת על בלי מה כי לא נתנה אלקים לנוח על גמר המעשה, על זה ראה יתברך והכין מאז לבניו אחריו עבודת הקודש מעשי הקרבנות, והם גם כי מקוצר השגתם ודלת ערכם לא יהיה בידם לצאת ידי חובת המחשבה והכוונה הרצויה הצורך אליהם, הוא יתברך יצרף למעשי ידיהם מחשבת אבינו היקר אברהם ע"ה ועל ידה תשלם עבודת קדשינו במחשבה ובמעשה ויחדיו יכונו. וזהו בשעה שלקח אברהם את המאכלת התקין הקב"ה שני כבשים, וכל כך למה, שבשעה שישראל מקריבין קרבנות וקורין המקרא הזה צפונה לפני ה' זוכר הקב"ה עקידת יצחק, כי בקריאתם "צפונה" לפני ה' בה הרמז הלא עם ה' הוא המחשבה המעולה "הצפונה" אתו וכמוס עמו מאת אבינו אברהם ע"ה על כן צפונו ישבעו בניו ויתרונו לעולליו אחריו, עכ"ל.

[ו] **פרשת הקטורת.** הנה בדברי הזוהר המובאים כאן למדנו על מעלת האמירה של סדר פרשת הקטרת ומעשיה בכוונת הלב שהוא דבר גדול לפני הקב"ה, שבזכות אמירתה ניצולים בני האדם מכל מיני מזיקים ואף מדינה של גיהנם, וזוכים בעבורה לשכר הרבה בעולם הזה ובעולם הבא. וכבר הבאנו לעיל דברי הבית יוסף (סוף סי' א) בשם ר"י בר יקר וזה לשונו, יש נוהגים לומר אחר

ברכת

העולים נגדך דרך קו האמצעי .

קוֹיֶךָ

סוד ד' כנפים בחיה העליונה שהם אותיות אדנ"י בדרום בצפון במזרח במערב פני ארי' פני שו"ר פני אד"ם פני נש"ר .

ומ"ו נוספת ת"ת והיינו ומ"ו בין ה"ת לה"ת והכוונה שפיע בנו שפע משם כדי שנהי' חשובין בעיני הכל בשובי מכח התשובה את מלכות שבותיכם כי בתשובתה היא תשובתינו בסוד הנשמות לעיניכם נל"ח והו"ד אמר ה' ת"ת עם מלכות מתייחדת למעלה :

יסוד . מלכות י' . שאין גדולת הבורא מתגלה אלא

מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת כָּל הָאָרֶץ. יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ

ע"י ישראל הנורמים אחדותו . יו"ד ה"י וי"ו ה"י . ת"ת . מלכות . בינה .

כָּל בָּאֵי עוֹלָם כִּי אַתָּה הוּא אֱלֹהִים

מיחד בכתר עליון . יסוד . ממלכות המלכה מלכות . תפארת . בסוד

לְבַדְּךָ עֶלְיוֹן לְכָל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה עָשִׂיתָ

יחוד התפארת . בו' א"ת המלכות . סוד הים הגדול הכולל ז' מדות

אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר

ז' ימים . בינה . יסוד . סוד מעלה . ומטה .

בָּם וּמִי בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים

סוד החכמה .

שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה וּמַה תִּפְעָל. אָבִינוּ

שבתפארת . חסד שהיא ימנית ושורש החסד עם נ"ו שהם ת"ת ומלכות .

שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד

מלכות מקבלת מגדולה . גבורה . ותפארת . ביחוד ת"ת

בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא שֶׁנִּקְרָא

ומלכות . סוד ת"ת ומלכות . חכמה . ובינה .

עָלֵינוּ וְקַיֵּם לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר

שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי צְפַנְיָה חוֹזֶךָ כָּאָמוּר בָּעֵת

הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם כִּי

אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ

בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָה :

אור הישר

סדר תמידת הקרבנות בקיצור לפי סדר הנהות יש נוהגין תחלה יאמר פ' מזבח אדמה תעשה לי וגומר כי ערם כל צרך לבנות מזבח ואח"כ יאמר ברייתא היום מפי מעשה בראשית ויום שלאחריו כגון ביום א' יאמר בראשית ופ' יהי רקיע כמו שהיו עומדין אבשי מעמד כדאיתא במס' תענית וביום ב' יהי רקיע ויקוו המים וכו' וכן כל הימים כסדר זה. ואח"כ פ' הכיור

בפ'

כאן נוהגים הספרדים לסדר פרשת התמיד וסדר הקרבנות ויש מקדימין ואומרים פטום הקטורת והא לך סדרם :

סדר הקרבנות

סי' חמישי

קודם שנכנס בביאור סוד הקרבנות נאמר כי ענין הקרבנות היא כמה שפירשו רז"ל. זאת התורה לעולה וגו' תורה במקום עולה וכו' והענין כי העולה או שאר הקרבנות ודאי שעל ידם היה האור העליון מתגלה ומתאחדים האותיות שהם המדרגות העליונות וחכן קרבן לה' פי' יחוד וקרוב אותיות יהו"ה ובהיות האדם עוסק בתורה הנה התורה והאותיות ההם הם נתגלות מהמקום ההוא אשר בו פעולת העולה או המנחה. ונודע מענין התורה שהיא מהכל פה נעשה מכל אות ואות מלאך רוחני המשתלק מדרגה אחר מדרגה עד שורש הענין ההוא ח"כ בהיות האדם העוסק בתורה בעולה או במנחה וכיוצא אז נותן את כוונתו להשלים המדות העליונות ולהאירם ולהעביר משם החלודה שגרם במעשיו, אין ספק שאותם האותיות יפעלו למעלה פעולה נפלאת עד שיתעורר שפע עליון, ויאיר המקום התחתון בשעותיו, וזה נמצא תורה במקום עולה וכו' בכל פאותיה. והנה אל היחוד הגדול שהאדם עושה בתפילתו, צריך טהרה גדולה מעונותיו ולבן ולצרף נפשו, לכן הקדיש לענין הקרבנות כדי שיטהר האדם עצמו בהם וחח"כ יכלם לעבוד עבודתו מדרגה אחר מדרגה כאשר נבאר. וחולם סדר הענין פי' בזהר פרשת במדבר שהאדם עושה ארבעה ענינים בבקר בתפלתו במעשה וארבעה בדיבור ובמחשבה הארבעה שהם במעשה מ' היא טהרת גופו מכל כיעור כדפי' לעיל שער הקודם שנית א] מתעטף בציצית שלישית מניח

בכ"י סי' מ"ז מפי כמהר"ר ישראל סרוק נר"ו

א] בכל יום אחר שנכנס לב"ה בין בחול בין בשבת ילבש הטלית עם הציצית כמנהג העולם ולשון ציצית הוא מלשון שיער כמו ויקחתי כציצית ראשי ונם הוא לשון הנטה והסתכלות כמו מציץ מן החרכים וזאת היא האדה וכבר ידעת שלמעלה ברקיע יש כלא"ד מהכלים וכולו אור מקיף לז"א ודעת דקולי שערי מאריך אנפין יורדים עד ריש"א דז"א וקולי דשערי מז"א יורדי' עד ריש"א דמוקני' להאיר לה דשערי הם ברקיע כנגד המוח והם מכפים והם יוצאים לחוץ והם מבוערין דאורה שיוצאין מהם האדה גדולה וזה כוונת הרשב"י באומרו אין דוכרא ציצית מוקיה לרמוז מה שאמרנו דשערי דאריך אנפין יורדים לרקיע זעיר אנפין פי' אין מה שיבא מלכם חכמה ציצית מה שיבא מלכם ביכה פי' מהיסודות של שמיכם בתוך זעיר ומה שיקח לעצמו אין ומה שיקח למוקני' ציצית ח"כ הטלית שאנו מתעטפים הוא רומז לאור המקיף של זעיר אנפין והוא מלכם המקיפים מן הכתר שהוא אריך יוצא דרך שערות ומקיף וכן כלם מכמה וכן כלם ביכה כתר וחכמה המקיף הם לבד בחשאי אבל ביכה נקרא פוס ממלל רבינו המקיף לז"א מהכל היוצא מפיה לשם קצוות ממלא שמקיף זעיר הוא הטלית שהוא אורג מכל המקיפין הללו. וח"ת ח"כ גדולה מצות ציצית ממצות תפילין וקיימא לן שירי תמיד מצוה מרקין

אור הישר

בפ' כי תשא לפי שהיא עבודה רשמונה. ואח"כ פ' תכונת הדשן בפ' לו ואח"כ פ' התמיד ואח"כ פסוק וערבה לה' מנחת וגו' ואח"כ אדיי מסדר מערכה וכו' ואח"כ יאמר רבון העולמים וכו' ככתוב בעור ל"ח פי' מ"ם. אח"כ מתחיל לסדר הקטורת ע"ש וכשלמה פרים שפתינו ותחלה יאמר פ' מזבח מקטר קטרת ופ' סימני הקטורת ואחר הקטורת אומר הפסוקים ה' לבאות וכו' ג"פ. אתה סתר וכו' פנים ואחור ג"פ אח"כ פ' עולה ומנחה חטאת ושלמים. ואם מתירא שיאחר להתפלל עם הציבור די בזה שאומר מסגיו' איזהו מקומן שם מבואר דיני עולה וחטאת ושלמים ואחר זה יאמר פ' מנחה ונסכים בפ' שלח לך כי עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים הייבב בעיני ה'. ופסוקי ה' לבאות ואתה סתר כנ"ל יאמר אחר פסוקי הקטורת לפי שהם מסוגלים להצלת נמא"ל שבמז בר"ת "אתה "סתר "לי "מצר אבן ביום שא"ח בו תחנון אין לאומרם כי בימים אלו אין לו שליט ז ואין לעורר אותו ואין רשאי לומר פסוק עורי לפון ובואי תימן (אכל) [א"כ] פסוקי וביום השבת ואחר שנאמר בנוסף ויש בו ג"כ סוד נעלם: אין לומר פ' המן. והנה בתנא רת הקטורת כנ"ל לפי כתבי האר"י יאמר אתה הוא [ה' אלהינו] שהקטירו וכו' פיטום הקטורת וכו' וכ"ל שבולת נרד מלא ל'. יין קפריסין בציר"י. קלופה בוי"ו: מלא סדומית רובע ומ"ל רובע הקב מנכפת הירדן כל שהוא בשבא ולא בפתם. וג"כ יאמר ברייתות דר' נתן עד כל שאור וכל דבש ואח"כ יאמר פסוקי ה' לבאות וכו' ופסוק וערבה. ובמנפה בר מינן יאמר ג"פ ועי"ל סי' ט"ו סקי"ז אח"כ יאמר אדיי כנ"ל ובהגיעו למלת וקטורת לאיברים אל"ל בכל פעם מלת קודמין עד שיגיע לבזיכין לתמיד כו' אז יאמר ובזיכין קודמין לתמיד כו' ויאמר עלי' השלם :

(וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת
וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד
וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם׃ וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו
מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם׃ בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל
מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ
לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָה׃ וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם
וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חֹק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם׃

פרשת תרומת הדשן

וַיְדַבֵּר יהוה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת
תּוֹרַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָהּ עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה עַד
הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוּקַד בּוֹ׃ וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ
עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ
וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ׃ וּפָשַׁט אֶת בְּגָדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת
הַדֶּשֶׁן

לעיל כל זה בתפילין של ראש ותפלה של יד כנגד רחל שמוחין דידה הם כנגד גלח הוד מזעיר אנפין למוקביה וכשם שתפילין של ז״ת הם יוצאים עם הבטיחה דקולי דשערי דאריך אנפין כך התפלה של יד עם הבטיחה של קולי דשערי של זעיר אנפין המנעינין עד ריאה דרחל בטיחים ויוצאים התפילין לזה אמו משיחין כנגד הלב במרפק שהם ריאה דמוקבא והבטיחה שקושרים על הזרוע לפי שיסוד של ז״ת הוא למעה ואימו שהם בגלגל והוד דידה ולזה אמו קושרים אותו בזרוע שמאל שהוא גבורה כדי שיתירו הגבורות של יסוד ויעלו (ס״ת מעלין). ולזה אמרו בזהר שצריך היות שבקשר של יד תהי׳ סמוך לקיבה לפי שהיסוד היא כנגד היסוד. והבטיחה שתפלה של יד הוא בית ת׳ לפי שגלח הוד של זעיר אנפין הם תרי פלגי דגופא ולפי שיסוד ז״ת הוא למעה ואימו שהם לגלח הוד והמגלח הוד נעשי׳ מות דידה ופי׳ אף כי נראין שהיה כמו שנים מ״מ המזוברים במותה כמו ת׳ פי׳ תנ׳ אחוריים הם דדביקים במוקבא ונעשו ת׳ עיין בלקוטים ולכן הוא בית ת׳ לתפלה של יד אז כנגד פרלוף מלכות אחר פרלוף אחד אז מפני שבחר מוקבי׳ של זעיר אנפין היא יונקת משם ת׳ אחר שבדעת ז״ת שבלול מנ׳ הויות: והבטיחה שאמו משיחין תפלה של יד בתחלה שמן הראוש הי׳ התפלה של ראש בתחלה מפני שמתחלה בתיים המוחין לז״ת מאריך אנפין וחת״כ מזעיר אנפין למוקבי׳. אבל הבטיחה עם סוד הפסוק שאומר שיעמי בתוהם על לכן בתוהם על זרועך ופי׳ מחמת אהבה שיש לזעיר אנפין עם הבטיחה אותה האהבה מתפילין לעולם הוא עלי׳ שהי בחיות אחד האהבה והבטיחה דשערי חיים בוטשים כי אם לחכמה ובינה שלה לפי שהראש של מוקבי׳ הוא דבוקה לגב זעיר אנפין והדעת והשערי לא בטשו כי אם לחכמה ובינה שלה שהדעת שלה הוא למטה ביון שיסוד ז״ת הוא למטה כאמור לעיל. והבחיטה השנית מהקשירה שאמו קושרים בזרוע לפי שתעולה על הגבורות והכה על בחינה הראשונה אמרה שיעמי בתוהם על לכן פי׳ שלב ת״ת הוא כנגד ת״ב של מוקבי׳ ועל השנית אמרה בתוהם על זרועך להעלות הגבורות מיסוד שהוא שורש הדעת למעלה בגבורות לזה בבוקר תיכף יש לו האהבה מאותו התוהם שעל לבו ועל זרועו לפיכך משיעמין בבוקר התפלה של יד מאחר שבבר יש לה אותה האהבה וא״ת התפלה של ראש לא יהיה עד שאומר ק״ש ואחר שיש למו הקדמה שבק״ש בתוהם שבה ובכנסים שמיים של גלח והוד בראש ז״ת והיסוד בכנס מעט מעט בראש ז״ת וכשאמו אומרים תפלת העמידה אז בכנסים הפרקים השליטי׳ והאחרים שבכנסו קודם יורדים למטה ואז בכנסו יסוד אימא בדעת ז״ת ונעשו המוחין פי׳ הדרין ומוחין ותרין עטרין והחסדים והגבורות בכנסים בדעת כמו שתדע בסוד העמידה בע״ה במלה אלהי אברהם. אבל התשובה ממה שאחר הכתוב קשה כשאול קראה מאחר שיש למוקבי׳ הארה ג״כ פי׳ של מוקבי׳ יותר אחר הארה ולא לז״ת בליקוטים משמע שע״ל ז״ת הוא מקבא עולה לקבל המוחין שלו בהמתלקו ואז הם בחיים לו בסוד הפילין ועשה הדבר ז״ת ומוקבי׳ הם דודים ויש אהבה ביניהם ולזה אמרה שיעמי בתוהם על לכך. אבל הבטיחה של אריך אנפין אימו משום אהבה אלא מעבנו השלימה בעבע השלם המיוחד לזולתו לזאת הבטיחה אמר דוד טוב. אהבה ומטיב. ולזה לא שייך באריך אנפין אהבה השלימה. אם אותה שהארה מהתפילין היתה בלא מאבא ואמא שהיתה מתמדת על דרך שאמר הכתוב ושמים לא זמו בעיניו ר״ל בעיני ביתה שלעולם היא מתחדלת להאיר לז״ת אבל בהיות שהארה היתה אלא מז״ת [כ״ת אלא מא״ת] היתה בהאבה אבל למוקבי׳ בלא מז״ת היא בהאבה כמנ׳ ואי״ת בשלמת הבטיחה של שער דאריך אנפין בטשי ביחד בעוד על ריאה דז״ת אבל הבטיחה דקולי דשערי דז״ת לא בטשי בעוד ביחד למוקבי׳ דז״ת וי״ל שבטשי ליעקב ומאור מוזר בטשי למוק׳ ע״כ :

מניח ב] תפילין ש״ר רביעית מניח תפילין של ראש דהיינו הלילית כסא וארבעה לילית ארבעה חיות נושאות הכסא ועל הכסא אדם לשבת עליו דהיינו זכר ונקבה בראש ויקרא את שמם אדם שהם תפלה של יד מלבו״ת תפלה של ראש ת״ת וכן יובן סדר הענין בדבור אחר הקרבנות דהיינו עטרת הנפש מעוטותיה. שנית הזמירות שהם במקום כסא הליטית תפלה מיוחד בק״ש וברכותי׳ דהיינו תפלה של יד מיוחד תקוני נוקבא רביעית תפלה מעומד דהיינו תפלה של ראש מעומד תקוני דכורא. ואין דעתינו עם המוהגים להניח תפילין קודם לילית והדרך הנכון לילית ואח״כ תפילין. וכן מוכרח מתוך דברי הרשב״ו ע״ה בפ׳ הכ״ל ובתקונים במקומות רבים והענין בעצמו מוכרח מפי הקבלה. לכן אמא דבר להניח לילית ואח״כ תפילין ועל זה נאמר אם הלכה רוחפת בידך וכו׳ כ״ש שהוא מבואר ולא נאריך בראיות לחוש לכבוד רבותינו המוהגים היפך זה. והמשכיל יתבונן בעצמו כדפי׳ ומענין פי׳ התפילין נתבאר באריכה בחלק שני בפי׳ התקוני׳ בשער החמישי והי׳ כל מבקש ה׳ יבא שמה וענין הלילית יתבאר ג״כ במקומו בפ׳ בס״ד :

מרקין ושירי תשמישי קדושה נגמים אבל י״ל כי מלה נקראת שכינה ואפי׳ הלילית עיקרו לשם לילית שהוא תשמיש לשם שכינה בסוד תחלת מחשבה סוף מעשה וכשאמו מתעטפים בלילית מביאים כל הלילית לגד שמאל שם שכינה שמאירים לה וזה הלילית השמיש לשכינה שמאירים לה והשמיש קדושה הן התפילין שמאירים לז״ת וכבר ידעת שהשערות של ת״ת כעמר נקי ולכן ומז״ת השערות שחורות כמ״ש קווקוהיו תלתלים שחורות ושל מוקביה שערות אדומים (ס״ת כתרגמן) וסימנך אש״ל אדומים שחורות לבנות והלילית הם רמז לשערות זעיר א״ב היה ראוי שיהיו שחורים ג״כ ראוי לדעת למה הן שחורה חוטין ולא יותר אחר שהם רמז לשערות ג״כ למה הלילית בקלות הי׳ ראוי בראש אבל כבר ידעת שהמוחין של ז״ת הם בתים לו מאבא ואימא והמוחין של אבא ארבעה ושל אימא ד׳ הרי שחוה המוחין של אבא ארבע הויות שיש בטלית ולמה הם מתלבשים לפי שלמעלה החסדים הם מכוסים וכשהם מתגלים למטה נתקשים הדינים דדכורא קשים ברישא ונחים בסיפא מזה הטעם ולזה לוקחים הלילית דינים והמשיחין לוחן נגד הלב הפני שהם מתגלים החסדים ואז מתקנין והטעם שהם לבנים הפני שיסוד ביה כשנקבע בתוך זעיר אז יולא הארה מאחורי זעיר וממתק השערות שלו שהן הנמיין והם שחורות כעורב הפני שבקטנות המוחין הם של אלקים ואז נבקיעה ימתקו והטעם שהם שחוה כבר פרשנו והטעם שנעשה הלילית בכתף לא יותר מהלבה אלבעות מפני כי הגבורות חמשה הלבה ממוחקין הם לבד ע״י גילוי החסדים פי׳ בתחתונות של הי״ו (ובעמק המלך דף הכ״ל איתא תמ״ה) ועיין בקונטרס אחר בידי מספר קיצור הכוונת בסוד הלילית והראה שבנים של מעלה הם חסד גבורה כלי מיתוק והיינו דאמרי׳ דינים דדכורא תקיפין ברישא ונחים בסיפא ולכן לא יותר מנ׳ אלבעות שלא יפגע בגבורה הרביעי כי הוא כלי מיתוק ולא פחות מקבר גודל מפני שהם״ו של ביה כשנכנסים בתוך ז״ת הבני פרקים מהם לבד נכנסים בשעת ק״ש ובשבוקע יסוד ירד הטפע וחוזר לאחוריו בסוד שער ראש דזעיר וחוזר ועולה כשחוזר עולה הפרק הא׳ עולה אחור לאחוריו פי׳ ופרק ראשון האחור כאן הוא האמצעי כ״ה יסוד אימא שהוא עתה ראשון בראש זעיר אמש לגמרי עולה אחור לאחוריו ומן הבני שהוא התחתון הם״ו של אימא בשירד מראש זעיר לא כאחר כי אם הראשונו לבד ולכן אמו עושים הנקב בסוף על קבר גודל כדי שירד הארה מהפרק שיש בו ראשון בראש זעיר אחר אמו עושים הנקב פחות מגודל ירד הארה מן הפרק שאינו ממותק כלל ואין בו מיתוק כלל אחרי עדיין לא הגיע שם סוף פרק מהה״ו אימא ע״כ :

בכ״י סי׳ מ״ח מפי כמהר״ר י״ס נר״ו.

ב] ואחר הלילית מניח תפילין ולכן צריך עתה להודיעך סוד תפילין לא״ל ההקדמה שאחרונו למעלה כי הקב״ה מניח תפילין פי׳ ז״ת שמניח על ראשו הרבע אותות שהם ד׳ מוחין ובתחלה הן הרבע ובשנכנסין בראשו מלובשים בנה״י של הבוהה הם ג׳ ובתפילין יש כ״א אזכרות ולא יותר כמנין אלהים ויש הרבע פרשיות והרבע בתים וכפי מה שאחרונו היה ראוי להיות ג׳ בתים כנגד הנ״י שנכנסים בתוכו. אבל הבוהה שהם ד׳ בתים דע שקולי שערי דאריך אנפין בטש באחורי דזעיר אנפין ומאותה הבטיחה נחלק בראש יסוד אימא לב׳ חסדים לחוד וגבורות לחוד ואז יולאים הבתים כנגד פנים במלחו וחוזרים להיות ד׳ מוחין באותה הבחינה של קולי דשערי דאריך אנפין וע״כ הם ד׳ בתים והם ד׳ בתים שנכנסים לפרשיות לפי שבתים המוחין מכוסים וד׳ פרשיות כנגד ד׳ מוחין וע״כ הם ד׳ הרבע . ועוד טעם אחר כ״ל בחלת גו תלת של ז״ת שהוא הנ״י גבורה וגבורה ת״ת אז כאחד בכללים מלכות הוא בסוד הטעמה והשתוחים ומתפשטים אז מלכות חוזרת למקומה ולכן הם ד׳ בתים בערך מלכות שהיא מתפשטת שהם הנ״י והטעם שהם כ״א אזכרות ולא כ״ו כמנין הוי״ה מפני שג׳ גו ג׳ הן שבעה שמלכות בסוד הטעמה וכל אחד כולל משלשתן ג׳ פעמים שבעה הם כ״א וזהו הטעם שהן כ״א כמנין אלהי״ם ולא שהם ועשרים כמנין הוי״ה . ועוד צריך לדעת כי מאחר שהם כמנין אלהי״ם יהיו מתם אחד ועשרים מאהיה ולא כ״א אותיות (אבל הטעם הזה הוא ממוה מאוד לפענ״ד אבל מלאתי בלקוטי דינים בכוונת תפילין דמשמע דל״ל בספר ר״ל אלהים מורה זמין לאולדא והויה מורה שיש לה ד׳ מוחין) אבל הטעם הוא כי מלת אלהים מורה התפשטות והויה מורה כשהיא בתקום׳ בלא התפשטות במוחין. ולא״ל שאלו הכ״א אזכרות הם כמנין אלהים ואחרבעה הבתים של עור כנגד אותיות אלהים ואחרבעה כנגד אותיות הוי״ה שהם הרבע תתשוב שני אלהי״ם והוי״ה אחת הנו׳ עולה מנין חיים ופי׳ שהם חיי המלך ובתפלה של יד יש ג״כ כ״א אזכרות כמנין אלהי״ם ואחרבע פרשיות באחרבע אותיות הוי״ה ובית ת׳ כנגד שם אדנות עולה אלו הנ׳ שמות כמנין יבי״ק. ודע כי הבטיחה שאחרונו שממנו יוצאים התפילין זאת היא הארה לבד ובעבור הגלות מתחלקים המוחין שהמוחין אינם אלא בגדלות ובגלות נאמר מי יקום ועקב כי קטן הוא ובתפלה אחר אמו מתפלגים וביחוד ק״ש אמו מיחדים בכל יום ומגדילים את ז״ת ובאים בהוכו המוחין שלמעלה ואחר התפלה חוזרים ומתחלקים אבל ההארה נשארת כל היום ולזה כל הימים זמן תפילין ולכן ראוי שלא ירידה לא פחות עד אחר עליו להעמיד הארת המוחין והטעם הראוה של התפילין שמקיפים הראש שהם סוד הוד והוד של תבונה בתור מקיף וזה עד הלילה אבל לילה לאו זמן תפילין הוא כי הארה נתחלקה והקשר כנגד לאה בכתוב

לעיל

יפנה, ויתעטף בציצית, ויניח תש״י, ואח״כ תש״ר. וכנגדם הם: סדר קרבנות של שחר, וסדר הזמירות, וסדר יוצר, וסדר תפילת י״ח.

וצריך לבאר כל זה, הנה בתחילה צריך בסוד המעשה, לתקן בחינת חיצוניות כל העולמות במקומם אשר להם, והוא, כי ע״י אשר יפנה צרכיו, הנה הוא מתקן עולם העשיה בבחינה הנקראת נפש. ועל יד ברכת אשר יצר, שה״ס הבל היוצא מן הפה בעת שמברך, הוא מתקן אוה״מ דעולם העשיה.

ואח״כ ע״י הטלית שמתעטף בראשו, הוא מתקן חיצוניות עולם היצירה, הנקראת רוח. ועי״כ יורד אור מן בחינת הנפש דיצירה, אל בחינת הרוח אשר בעשיה, הנקרא יצירה שבעשיה. ובסוד הברכה שבציצית, נעשה או״מ אל היצירה.

ואח״כ ע״י התפילין ש״י, נתקן עולם הבריאה, ואז יורד אור מן נפש דבריאה, אל הנשמה שבעשיה. וע״י הברכה, נעשה או״מ אל הבריאה.

ואח״כ ע״י תש״ר, נתקן עולם האצילות, האמנם בענין הברכה יש מחלוקת, לפי שמ״ס, כי גם בעולם האצילות, צריך לעשות ע״י מעשינו או״מ שלו, ולכן צריך לברך גם על תש״ר, לעשותו או״מ אליו. ומר סבר, דאו״מ דעולם האצילות, שהוא בחינת נשמה לנשמה, אינו נעשה על ידינו, ומעצמו הוא נעשה, כי אין בנו כח לעשותו.

והנה כל הד׳ עולמות, נתקנו בבחינת חיצוניותם, שהוא כללות העולמות בעצמם בכללותם, בבחינת או״פ עם או״מ שלהם, ע״י אלו המצות מעשיות הנז״ל. אבל האדם בעצמו, לא נתקן רק בחינת הנפש שלו בלבד, לפי שכל אלו הם מצות מעשיות שהם מצד הנפש. ואפילו בברכה שלהם, היא מצד מצות מעשיות בלבד.

ולכן כדי לתקן בחינה שנית, צריך סוד הדבור בתפלה, וזה פרטן: כי באומרו סדר קרבנות של שחר, יכוין לכלול העשיה ביצירה, אחר שכבר נכללו ונתקנו כל העולמות בכללותם. ואמנם כדי להעלותם למעלה, ולכלול אותם ביחד, א״א לעשותו, אלא ע״י הכללות הנשמות, שהם בחינת פנימיות העולמות כולם, ולכן אנו אומרים הקרבנות, שע״כ אנו כוללים עולם העשיה בבחינת פנימיותו, שה״ס הנפשות שבו, עם או״מ שבהם ג״כ, הנעשה ע״י הדיבור. ואז גם החיצונית שהוא כללות עולם העשיה, נכלל עמהם, ואז אנו מעלים עולם העשיה אל עולם היצירה, וכוללים אותו עמו בבחינת הנפשות שבעולם העשיה, שהם פנימיות העשיה כנזכר, וזה ע״י הקרבנות, ואז נעשין מוחין דאו״פ לבחינת הנפשות, וגם אוה״מ שלהם ע״י הדיבור.

ואח״כ ע״י הזמירות של ב״ש עד היוצר,

א) אנו מעלים את הרוחין שבעולם היצירה, בבחינת מוחין דאו״פ ובבחינת או״מ, עד עולם הבריאה. ואז גם בחינת חיצוניות דעולם היצירה או״פ שלו עם או״מ שלו, הם עולים ונכללים עמהם בבריאה.

ואח״כ ביוצר אור עד העמידה, ב) אנו מעלים הנשמות שבעולם הבריאה בבחינת או״פ ואו״מ שלהם, עד עולם האצילות. ואז גם חיצוניות עולם הבריאה[ג] או״פ שלו, ד) הם עולים ונכללים בהם.

והנה נתבאר, כי ע״י תש״ר שהיא בבריאה, וע״י התש״ר שהיא באצילות, נעשים מוחין פנימיים דאו״פ, וגם אוה״מ שלהם, בבחינת חיצוניות העולמות ה) ואמנם עתה ע״י ק״ש, שאומרים ביוצר, אנו ממשיכין ומורידין מוחין

הגהות ומראה מקומות

א) נ״א אנו מעלים את המוחין (דפר״י) ונ״א היוצר אור אז נעשים מוחין פנימים ומקיפין לבחי׳ הרוחות שהוא פנימית היצירה ואז אנו מעלים (כ״י מהשמ״ש).

ב) נ״א אז נעשים מוחין פנימים ומקיפים לבחי׳ הנשמות שהם פנימית הבריאה ואז אנו מעלים (כ״י מהשמ״ש).

ג) נ״א עם או״מ שלו (דפו״י).

ד) נ״א הם עולים ונכללים באצילות (כ״י).

ה) דבריאה יאצילות (ה״ו).

פנימים ו) דאו״פ, בבחינת פנימיות העולמות, שהם הנשמות כנ״ל. ואח״כ בעמידה, אנו נותנים להם בחינת או״מ שלהם. ז) ובביאור ברכת אבות דר״ה במלות אלהינו ואלהי אבותינו, יש סיוע לזה ע״ש היטב.

והנה עתה, אשר עלו היצירה והעשיה בבריאה, שהם בחינת מלכות ות״ת בני הבריאה, אנו צריכים עתה להעלותם בבריאה, בסוד מ״ן אל אמם, שהיא עולם הבריאה, כדי שיתנו להם מוחין פנימים דאו״פ, בבחינת אותם הנשמות, שהם פנימיות של העולמות, וצריך שיתייחדו בתחילה, ויזדווגו או״א דאצילות, לתת מוחין לזו״ן דאצילות, ועי״כ יומשך שפע לאו״א דבריאה, שיזדווגו גם הם, לתת מוחין לזו״ן אשר שם, שהם בחינת היצירה והעשיה, שעלו ונכללו עתה שם כנזכר. וכדי להיות בנו כח לעשות הדבר הזה, נצטוינו במצות ק״ש, שהיא בחינת דיבור, ואינה מעשית, וע״י מצוה זו, יהיה בנו כח, לגרום הזווג הנזכר, כדי שיתנו מוחין אל זו״ן דבריאה כנזכר.

וכדי לבאר ענין זה, הוא מוכרח לבאר פה קצת מן כונת ק״ש. והענין יובן, במה שנתבאר אצלינו, כי יעקב יש לו שתי נשים לאה ורחל. והנה בחינת לאה, היא בבחינת הקשר דתש״ר, שבעולם האצילות, ויש לה פרצוף שלם מי״ס כנודע. ואמנם עתה אנו מעלים את רחל, שהיא אותה הנקודה של מלכות, אשר עומדת בהיכל ק״ק דבריאה, ועולה עד לאה הנזכרת, שה״ס אות ד׳ דאחד, ונכללת עמה, ומתחברת אז אותה הד׳ עם הו״א, שה״ס אח״ד: א״ח ד׳, נעשין מ״ן אל או״א דאצילות, ואז מורידים ונותנים מוחין פנימין לז״א וללאה הנזכרת. ואמנם המוחין של רחל, אינם יורדין, לפי שעדיין היא בבחינת נקודה, ואין לה פרצוף לקבל מוחין. ולכן המוחין שלה נשארים למעלה עם הד׳ דאחד שהיא לאה, וכאשר אנו אומרים בשכמל״ו, הכל הוא בסוד בחינת לאה, והבן זה.

ח) ונמצא כי אז ע״י זווג דאו״א, יורדין מוחין פנימים לז״א וללאה, ומכח האור הזה הגדול, נעשה עשיה ויצירה, ג״כ מ״ן אל הבריאה, ואז יורדין להם מוחין גם דאו״פ ואו״מ, כי כ״כ הוא ט) מוחין פנימים בלבד באצילות, כמו לתת מוחין פנימים ומקיפים בבריאה. נמצא עתה, כי בבחינת העולמות בחיצוניותם, יש להם מוחין פנימים דאו״פ ואו״מ. ובבחינת הנשמות שהם פנימיות העולמות, יש להם ג״כ מוחין דאו״פ ואו״מ, בג׳ עולמות בי״ע, חוץ מעולם האצילות, כי אין שם לבחינת הנשמות, רק מוחין דאו״פ בלתי או״מ. ואח״כ ע״י העמידה בתפילת י״ח, נעשים להם ג״כ בחינת אורות המקיפין דמוחין, כמשי״ת בע״ה בתפלת ר״ה י) ע״ש.

דרוש ג׳

כ) על הנזכר, בסדר חילוק תפילת השחר דהיל. הנה תחילה צריך לתקן ד׳ עולמות אבי״ע, ע״י מצות מעשיות, שאנו עושים למטה בעה״ז. וכונת התיקון הזה הוא, לתקנם במקומם עצמם, שהקליפה אשר סביבותיהם שנתאחזו בהם בלילה, יתפרדו עתה מהם, לפי שהוא יום, ואין הקליפה גוברת.

והנה תחילה נוטל אדם ידיו שחרית, ויכוין כי ע״י נטילה זו נפרדים הקליפה דג׳ אחרונות דעולם העשיה, ונפרדים מהם בבחינה החיצוניות. ואחר כך יפנה ויעשה צרכיו, ועי״כ יתקן גם הפנימיות ג׳ אחרונות דעולם העשיה הנזכרת. כי הנה בעולם העשיה, יש אחיזת הקליפות אפילו בפנימיותה כנודע כי בעשיה ויצירה. יש תערובות טוב ורע, וע״י מה שנפנה,

הגהות ומראה מקומות

ו) ומקיפים בפנימיות נשמת הבריאה ומוחין פנימים (ה״ו).

ז) בלבד בלי מקיפין באצילות (ה״ו).

ח) מראות הסולם סוף הקדמה לספר הזהר אות ה׳ ד״ה פקודא תליתאה.

ט) נ״א לתת מוחין (דפו״י).

י) להלן דרושי ר״ה דרוש ו׳ במלות אלהינו ואלהי אבותינו.

כ) פע״ח שער התפלה דרוש ג. עו״ת דף י״ז. ד״ה כונת התפלה.

גורם להפריד ולהוציא הקליפות מן פנימיות דעשיה.

והנה ע״י ב׳ דברים אלו, שהם: יטול ידיו, ויפנה, נתקנו ג׳ אחרונות דעשיה בבחינת אר״פ, מבחינת חיצוניות ופנימיות שבהם. ואמנם ע״י שני ברכות, שמברכין ענ״י כשנוטל ידיו, ואשר יצר כשיכנה, נתקן אוה״מ שלהם, בבחינת פנימיותם ובבחינת חיצוניותם, כנודע כי כל מצוה הנעשית בדיבור ובהבל הפה, היא בחינת אר״מ. והרי נתקנו ג׳ אחרונות דעשיה במקומם עצמם, בבחינת חיצוניותם, ובבחינת פנימיותם ע״י ב׳ מעשים הנזכרים.

ואח״כ ע״י ב׳ הטליתות, טלית קטן וגדול, הם שני תיקונים, אל ג׳ אחרונות דעולם היצירה, כנודע כי סוד טלית היא במטטרו״ן אשר ביצירה, כנזכר בפרשת פנחס, דף רכ״ז ע״ב בר״מ.

והנה מט״ט, הוא מתלבש בטלית הזה. אבל הטלית קטן, הוא כנגד פנימיות ג׳ תחתונות דיצירה, ולכן הוא נלבש על החלוק מתחת המלבושים. שלא כאותם הנוהגים ללובשו על המלבוש, שטעות הוא בידם. והטלית גדול, הוא כנגד חיצוניותם, ולכן הוא נלבש על כל המלבושים. ואמנם הפנימיות דיצירה אינו פנימיות גמור, כמו פנימיות העשיה, אשר הוא בתוך הגוף ממש, בסוד יפנה כנ״ל, לפי שאין אחיזת הקליפה ביצירה, כמו בעשיה.

ואח״כ ע״י ב׳ ברכותיהם, נתקן אוה״מ שלהם. והנה בהיותם בעולם העשיה, לא נתקנו רק ג״ת אשר שם. אבל עתה שנתקנו ג׳ אחרונות דיצירה, ממילא נתקנו כל הי״ס שבעשיה, אשר הם למטה מג״ת דיצירה, אמנם לא נתקנו רק בבחינת חיצוניותם בלבד. נמצא כי עתה נתקנו ג׳ אחרונות דיצירה, בבחינת פנימיות וחיצוניות, וז׳ עליונות דעשיה בבחינת חיצוניות בלבד, וג״ת דעשיה בבחינת פנימיות וחיצוניות. ל)

ואח״כ ע״י התש״י, נתקנים ג״ת דבריאה, ועל ידי הברכה נתקן אוה״מ שלהם. וזה בבחינה החיצוניות לבד, כי לבחינת הפנימיות שלהם, אין צורך לעשות תיקון אחר, ע״ד הנזכר ביצירה ועשיה והטעם הוא, שאין הקליפות נאחזות בפנימיות הבריאה, רק בחיצוניותה. ומכ״ש בעולם האצילות, וכנודע אצלינו שבבריאה אין רע וטוב מעורבים, והבן זה היטב.

והנה מ) עתה אשר נתקנו ג׳ אחרונות דבריאה, מכ״ש שנתקנו החיצוניות בלבד, של הז׳ עליונות דיצירה, אשר הם למטה מג״ת דבריאה, וגם נתקנו הפנימיות דז׳ עליונות דעשיה.

אח״כ ע״י תש״ר, נתקנים ג׳ אחרונות דאצילות, בבחינת חיצוניותם. אלא שהוא בסיד אי״פ שלהם בלבד, ואין התש״ר צריכה לברך עליה, לפי שאו״מ שלהם נעשה מאליו, ואינו נעשה על ידינו. אך סברת חכמי אשכנז המברכים גם על התש״ר, לפי שהם סוברים, שגם אוה״מ שלהם, אעפ״י שהוא באצילות, הנה הוא נעשה על ידינו.

והנה פנימיות עולם האצילות, אין צורך לתקנו, כנ״ל כי אפילו בפנימיות עולם הבריאה, אין הקליפות נאחזות, אלא בחיצוניות בלבד. והנה עתה אחר אשר נתקנו ג׳ התחתונות דאצילות, בסוד החיצוניות, מכ״ש שנתקנו גם חיצוניות דז׳ עליונות דבריאה, אשר למטה מהם, וגם נתקן הפנימיות דז׳ עליונות דיצירה.

ונמצא כי כבר נתקנו כל הי״ס דעשיה, בבחינת חיצוניות ופנימיות באו״פ ואו״מ. וכל הי״ס דיצירה ע״ד הנזכר, חיצוניות ופנימיות באו״פ ואו״מ. אבל הי״ס דבריאה, בבחינת חיצוניות לבד באו״פ ואו״מ, אבל בבחינת הפנימיות אין צורך לתקנו כנ״ל. והג״ת דאצילות בבחינת חיצוניות לבד, ובסוד או״פ לבד, אבל או״מ שלהם, וגם כל בחינות הפנימיות שלהם דאו״פ ואו״מ, הוא נעשה מאליו, ואין צורך לתקנו. ומכ״ש הז׳ ראשונות דאצילות שלא הוצרך בהם שום תיקון לשום

הגהות ומראה מקומות

ל) נ״א וכבר היו מתוקנים מתחילה ג׳ אחרונות דעשיה פנימיות וחיצוניות (ער״ת).

מ) פע״ח שער התפלה פרק ד׳ ה׳.

בחינה מהם כלל ועיקר. והרי נתבאר כל בחינות המעשה.

ועתה נבאר בחינת הדיבור, כנ״ל בשם הזוהר ויקהל דר״א ע״א, ופרשת במדבר דק״כ ע״ב. והנה עד עתה ע״י המעשה, נתקנו העולמות במקומן, ונסתלקו מהם הקליפות, כדי שאח״כ ע״י הדיבור של התפלה, נוכל להעלות עולם בעולם, ולקשרם ולהעלותם יחד. ונתחיל לבאר סדר עלייתם, הנה ע״י הי״ח ברכות דשחרית מברכת ענ״י נ) עד פרשת התמיד, אנו מורידים שפע גדול, והארה גדולה, אל הג׳ ראשונות דעשיה, כדי שהחיצוניות שלהם יזדכך, ויחזור להיות בבחינת פנימיות, כנודע לעיל כי בכל עולם יש ב׳ בחינות: חיצוניות העולמות, ופנימיות העולמות, שהוא הנשמות אשר בהם. וע״י אלו הברכות, מתברך חיצוניותם ומקבל הארה גדולה, וחוזרין בערך פנימיות.

אח״כ ע״י פרשת קרבן התמיד, אנו מעלים פנימיות ג״ר דעשיה למעלה, ונעשין בחינת חיצוניות בלבד, אל ג״ת דיצירה. וז״ס קרבן התמיד, שהוא לקרב התחתון בעליון, ולהעלותו עד שם למעלה. ונמצא, כי ע״י קרבן התמיד, עולה פנימיות ג״ר דעשיה, ונעשים חיצוניות אל ג״ת דיצירה. ואז הפנימיות של שלשה התחתונות דיצירה, מתעלה גם הוא יותר למעלה, ונשאר חיצוניותם בסוד פנימיות, ופנימיות ג״ר דעשיה נעשה להם בחינת חיצוניות. ופנימיות ג״ת דיצירה, עלו ונעשו חיצוניות, לשלשה אמצעיות דיצירה. וחצוניית שלשה אמצעיות דיצירה, נעשים פנימיות להם. ופנימיות שלשה אמצעיות דיצירה, עולים ונעשים חיצוניות, אל שלשה ראשונות דיצירה. וחיצונית שלשה ראשונות דיצירה, נעשין בחינת פנימיות להם כנזכר. ופנימיות שלשה ראשונות דיצירה, עולים ונעשים חיצוניות, אל המלכות דבריאה. וחיצוניות מלכות דבריאה, נעשים פנימיות להם. ופנימיות מלכות דבריאה, עולה ונעשה חיצוניות, אל הג״ת דבריאה. והחיצונית ג״ת דבריאה, נעשה פנימיות להם. ופנימיות ג״ת דבריאה, עולים ונעשים חיצוניה אל הג׳ אמצעיות דבריאה. וחיצונית ג׳ אמצעיות דבריאה, נעשים פנימיות אליהם.

וכעד״ז עולים כסדר המדרגות הנזכרים, עד שנמצא כי פנימיות ג״ר דבריאה, עולים ונעשים חיצוניות אל המלכות, נוקבא דז״א דאצילות. וחיצוניות מלכות נוקבא דז״א דאצילות, נעשית פנימיות אליהם. ופנימיות מלכות דנוקבא דז״א דאצילות, עולה ונעשה חיצונית, אל ג״ת דילה, שהם נה״י שבה. וחיצוניות נה״י שבה, נעשין פנימיות אליהם.

וכעד״ז עולים כסדר המדרגות, עד שנמצא כי פנימיות ג״ר דילה, עולים ונעשים חיצוניות, אל המלכות דז״א דאצילות, וחיצוניות מלכות דז״א, נעשים פנימיות אליהם. ופנימיות מלכות דז״א, עולה ונעשה חיצוניות, אל ג״ת דז״א, וחיצוניות ג״ת דז״א, נעשים פנימיות אליה.

וכעד״ז עולים כסדר המדרגות, עד שנמצא כי פנימיות ג״ר דז״א, עולים ונעשים חיצוניות, אל מלכות דאו״א. וחיצוניות מלכות דאו״א, נעשים פנימית אליהם.

וכעד״ז עולים כסדר המדרגות, עד עתיק יומין דאצילות. ובזה יתבאר לך, מ״ש בזוהר פרשת צו דכ״ו ע״ב, ובסוף פרשת פקודי, כי רעותא דקרבנין, סלקא עד א״ס לעילא לעילא. פירוש: כי ע״י קרבנות, עולים העולמות, ומתקשרים זה בזה, מדרגה למעלה ממדרגה, עד א״ס. ובזה יתבאר לך מש״ל, כי העולמות הנקראים חיצוניות, אינם עולים כלל, אמנם נשארים במקומם, וחוזרים להיות בחינת פנימיות.

ועתה צריך לתת טעם אל הנ״ל, איך המלכות דבריאה, נעשית חיצוניותה, בחינת פנימיות אל ס) ג״ר דיצירה, כי היא אחת, והם ג׳. וכן איך פנימיותה עולה, ונעשית חיצוניות אל כל ג״ת שלמעלה ממנה. וכעד״ז תפול קושיא זו, במלכות דנוקבא דאצילית, ודז״א דאצילות כו׳, עד רום המעלות. אבל סוד הענין הוא, במה שהודעתיך, כי שיעור

הגהות ומראה מקומות

נ) נ״א הנותן לשכוי בינה. ס) נ״א אל כל חיצוניות ג״ר דיצירה (דפו״י).